

Augusztus 20. - Autonómia

Augusztus 20. Államalapító Szent István királyunk ünnepeként tartják számon Magyarországon ezt a napot. Magyarországon hivatalos ünnep. Lövétén 2005-ben 13 személy jelenlétében helyeztünk el koszorút a Millenniumi Emlékműnél. Azt 2004. december 5. óta tudjuk, hogy a Magyarországon élők mind nem magyarok, erről ők tanúságot tettek. Ők nem örözik már Szent István örökségét, közülük sokak számára augusztus 20. egy kötelező munkaszüneti nap, amikor nem lehet pénz. keresni, amikor nép-ünnepély van az egész országban, amikor kötelező mindenkinek jól éreznie magát, mert ez hagyomány, de többek között a kormány is megmondta. Lövétén 2005-ben senki nem mondta meg, hogy augusztus 20. ünnep, így nem is sokan jöttek tisztelegni Szent István öröksége előtt.

Ünnep. Mitől is ünnep az ünnep? Vajon attól, amit megmondanak nekünk? Augusztus 23-at is ünnepeltették sokáig, ma már mégsem ünnep. Ha augusztus 20-at nem ünnepeltetik, akkor az sem lesz ünnep? Akkor mi is el fogjuk felejteni Szent István örökségét? Akkor mi is el fogjuk felejteni, hogy magyar emberek vagyunk?

Vajon szükségünk van-e tényleg önrendelkezésre, autonómiára, hogyha, amikor senki nem mondja meg, hogy most ünnep van, akkor nem üljük meg kötelező ünnepeinket? Vagy csak akkor vagyunk jó magyarok, mikor nem szabad magyarnak lenni?

Az emlékmű avatásakor arról írtam, hogy egy nép, amelyiknek nincs ünnepi, az felszámolódik, elveszik, megszűnik népként létezni. Most valami hasonlót éreztem a koszorúzásakor. Azt mondják a lélektanbűvárok, hogy az ünnep belülről fakad. Az igazi ünnep az, amit az ünnep előtt érzünk, hogy számunkra ünnep következik, nem az ünnep után tudatosítjuk magunkban, hogy "Lám, ünnep volt."

Kevesen voltunk! Remélem, ennél jóval több ember érezte belülről, hogy ünnep számára augusztus 20. Székelyföldnek akkor lesz önrendelkezése, akkor fogja újból saját magát megszervezni, ha belül, szívünkben ünnepeink, magyar, székely ünnepeink vannak, és ebből egy olyan erőt tudunk felmutatni, hogy azt környezetünk is becsülni tudja. Székelyföldnek akkor lesz önrendelkezése, ha a települések lakói autonóm személyek lesznek, nem fogyasztók egy "jóéleti fogyasztói társadalomban".

Lázár László

"Erőnk tudata növeli
erőnket."

Vauvenargues

Babits Mihály

Augusztus

A falunak tornya karcsú,
körül karcsú könnyű fák
falu fölött vörös arcú,
sárga bajszú holdvilág.

A vasúton szállok messze,
messze, messze csöndesen,
és tűnődöm, enyém lesz-e,
vagy már veszve, kedvesem?

Aki egyszer, egy szép estén,
szép csöndeskén rám hajolt,
enyém lesz-e még édeském,
ki egy estén enyém volt?

Ilyen messze, halk zugolyba
véle volna jönni jó,
hol egymásnak válaszolva
tücsök szólna millió.

Lelkem is itt szertecicáz,
elmóricáz csöndesen,
s megpihen egy fehér cicás
kukoricás ereszen.-

Ó jaj, a vonat megindul,
lassan indul, tétováz
s eltűn a táj dombjain túl
zene, hold és állomás.

Tanácsülés

A község tanácsosait Lázár Zoltán polgármester augusztus hónapban a következő napirendi pontok megtárgyalására hívta össze:

1. A speciális intézményekben lévő személyek részleges anyagi támogatásának jóváhagyása,

2. A 2005-ös évi módosított költségvetés jóváhagyása,

3. Különlélék.

A gyűlést András József tanácsos elnökölte.

Az első napirendi pont előterjesztése kapcsán elmondták, hogy a már megszavazott összeg, ami a költségvetésbe is be volt tervezve, egy személy intézményi költségeit fedezi, és ezen a személyen kívül, most még egy személy intézménybe került, akinek a költségei felét a helyi

tanács kell, hogy fedezze, és van még egy személy, akiről most készül a környezettanulmány, de még nem került intézménybe. Az újonnan intézménybe került személy költségeinek fedezésére a tanács elfogadta az előterjesztett határozatot.

A 2005-ös évi költségvetés módosításra az alábbiak miatt kellett, hogy sor kerüljön:

A) az előbbi napirendi pontban megszavazott költségek miatt,

B) nem volt hitelfedezet a költségvetésben a közvilágítás kifizetésére, ezért módosításokat kellett végrehajtani,

C) a tanügyi alkalmazottak fizetése nem volt egész évre lefedve a költségvetésben, és a kormány most osztott vissza pénzeket az áruforgalmi adóból ezen költségek fedezésére.

Az előterjesztést a tanácsosok módosítás, módosító javaslat előterjesztése nélkül elfogadták.

A különlélék keretében Balázs István tanácsos kérte a polgármestert, hogy az éjjeliőröknek tartson egy tájékoztatást a feladataikról, mivel "Török Ignác halála kapcsán többen is megkérdezték tőle, hogy miért nem nézték meg, mi van azzal az emberrel."

Mag István tanácsos azon kérdésére, hogy van-e valami eredménye azoknak a plakátoknak, amelyben a lakosságot a közterületeken történő raktározásról, és az azzal járó büntetésekről tájékoztatják, a polgármester úr azt válaszolta, hogy az érintettek ha-

marosan kapnak majd egy személyes értesítőt, de ezzel a kérdéssel alapvetően az alpolgármester foglalkozik.

Fazakas Imre tanácsos kérte a polgármestert, hogy a nemezesi utat javítsák meg, mert a szereprezi utat nem igazán használják, mindenki a nemezesi úton jár az erdei helyeire ezen a részen.

A július 22-i közlönyben megjelent a 247/2005-ös törvény, mely a tulajdonjogok rendezéséről szól. Ennek kapcsán többen is hozzászóltak, aminek röviden az a lényege, hogy mindenki, akinek a tulajdonát vagy ősei tulajdonát az állam elvette, és az nincs a mai napig tisztességesen visszaszolgáltatva, az a részletes tájékoztatásért keresse fel a Polgármesteri Hivatalt, hogy kérését tehessen le a helyi földosztó bizottsághoz a tulajdonjogok rendezésére. A kérés letelésének utolsó napja 2005. szeptember 25.

Mihály Lajos testületi tag kért

tájékoztatást a polgármestertől, hogy mennyibe kerül, és mik a lépések ahhoz, hogy valaki az erdei részen (Szeltersz -Kiruly) a villanyt beköttesse. Így megtudtuk, hogy a bekötés kb. 10.500.000 régi lejbe kerül, és az első lépés az, hogy elmegy a Polgármesteri Hivatalhoz, ahol egy igazolást kér arról, hogy van neki az említett területen háza. A további papírformaság intézésének nagy részét a kivitelező cég felvállalta. A bekötéseknél előnyt élveznek azok a személyek, akiknek a házuk már 1998 előtt megvolt, ugyanis akkor történt egy felmérés és készült egy térkép, amit most használnak a dokumentációk elkészítésénél.

A polgármester tájékoztatta a tanácsosokat, hogy az utcavajavítások szépen haladnak, és kérte, hogy aki még nem szervezte meg, az minél hamarabb szervezze meg. Továbbá megtudtuk, hogy az önkormányzat jelenleg két pályázatban is érdekelt. Az egyik a tornaterem felújítása, amire a kivitelezhetőségi terv már elkészült, remélhetőleg pénz is lesz rá az illetékes minisztériumtól.

A másik pályázat kapcsán a környezetvédelmi alapról szeretnének pénzt szerezni az újfalusi földcsuszamlás megállítására. Itt a felmérések elkészültek, aminek kapcsán kiderült, hogy az egykori halastó alatti szakasz, ami egy kavicsos termőtalajos réteg egy agyagos, sós rétegen, csúszik befelé. Ez a pályázat az első szelekcion túl van. Most kell a részletes megvalósíthatóságot kidolgozni, és szeptember folyamán az illetékes helyre eljuttatni.

A nemrég elfogadott településrendezési tervet módosítani kell egy olyan fejezettel, amely a település lehetséges veszélyeivel és azok kiküszöbölésével foglalkozik. Ezen módosítás költségeinek felét a Megyei Önkormányzat fedezi.

Más hozzászólás nem lévén, a gyűlést bezárták.

Lázár László

"Hozzád fohászko- dunk, áldott védasszonyunk"

Ha rákérdeznének egy gyerekre, ki áll a szívéhez közelebb a világon, nagyobb részük azt felelné: édesanyám. Ugyanezt kérdezve felnőttektől, akkor is ezt a feleletet kapnánk: édesanyám. Magyar népünk mindig tisztelettel tartotta meg ünnepeit, de amikor a mi égi édesanyánk ünnepét ülte, különös elfogultságot érzett, hiszen azt az asszonyt ünnepelte, aki közvetíti kéréseinket az ő szent fiának, Jézusnak. Népünket Mária-tiszteelőnek tartják, Magyarországot pedig Mária országának.

Ez a Mária-tisztelet vezethette székely őseinket, amikor templomunkat Mária tiszteletére szentelték fel, búcsúünnep pedig szeptember 8., Szűz Mária születésnapja, vagy ahogy székely népünk egyszerűen kifejezte, Kisboldogasszony napja. Nemcsak időseink, de a középkorúak is emlékeznek, milyen nagy készüldés előzte meg az ünnepet, hiszen mindenki tett-vett, sepert, takarított, hiszen a legkedvesebb édesanyának jött a születésnapja, és egy gyermek csak tiszta szívvel köszönheti édesanyját megmutatva, hogy érte mindent megtenne. Ha egy földi édesanya mindenre képes gyermekeiért, a mi égi édesanyánk még többet érde-
mel.

"Hol már ember nem segíthet, a te erőd nem törik meg" mondjuk legkedvesebb imádságunkban, tehát Ő soha nem hagy el minket.

Feldíszítve, tisztán ébredt a falu a búcsú napján, és dobogó szívvel várta vendégeit. Legtöbb családhoz eljöttek a szomszéd faluból a barátok, katonakollégák, komák, és ilyenkor az udvarok megteltek szekerekkel. Ahogy megszólaltak ősi harangjaink, úgy kezdtek érkezni a szomszéd falvakból a keresztaljak, akiket nagy tisztelettel fogadott a falu papja és az egyháztanács.

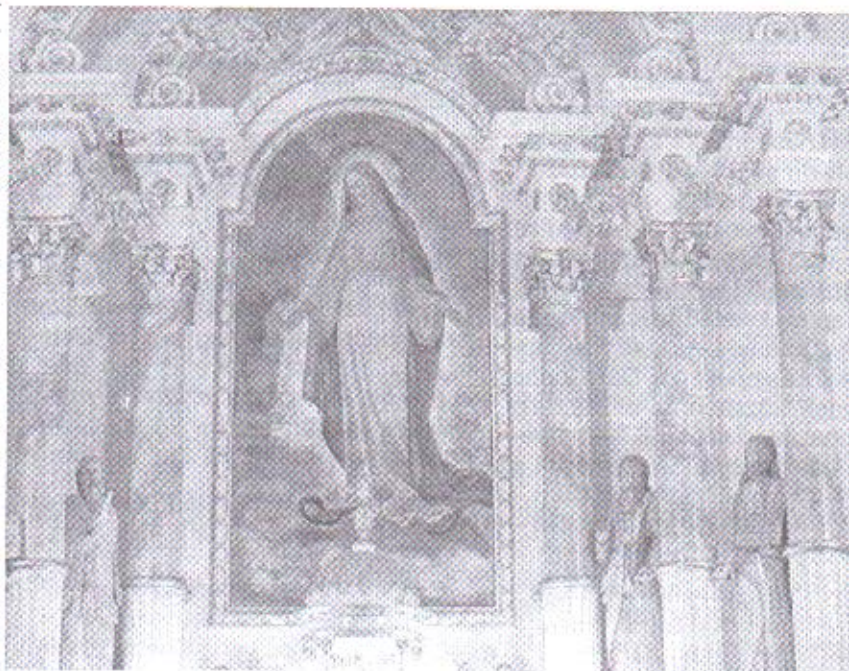
Az ünnepi mise alatt kiürültek a falu udvarai, házai, és mindenki ment a templomba köszönteni a "legkedvesebbet".

Felzúgott az orgona hangja, és több száz torokból hátorzongatva szólalt meg a szép Mária ének:

"Nyújtsd ki mennyből, kegyes anyánk, kezedet,

Ne utáld meg szükségében népedet."

Az ünnepi szónokok évről évre buzdították a népet biztatva, aki kérte Máriát, kérése nem maradt

meghallgatatlanul. A Szentmise végén végtelen egyszerűséggel, de annál nagyobb szeretettel találkoztak az ismerősök a templom kerítésében, majd a vendégekkel mindenki igyekezett haza, természetesen először mindenki "búcsúfiát" vásárolt.

Milyen jó visszaemlékezni Boros pap bácsira (Lázár Albert), ha nem ő volt az ünnepi szónok, akkor is a mise végén sírástól elcsukló hangon pár mondatot szólt a néphez, Mária tiszteletére buzdított, és példabeszédeitől zokogott az egész templom. Egyik története így szólt: Nagyon beteg az édesanya, a doktor nem sok reményt lát a gyógyulásra. A kis gyermek játszik az eperfán, és egy alkalommal megüti a fülét az orvos közlése az édesanyjához: "amikor a falevelek lehullanak" (összel) sajnos fel lehet készülni a legrosszabbra. Eltelik a nyár, és egyszer csak látja a kisgyerek, hogy leesett néhány falevél. Eszébe jut az orvos szava, és hamar kiveszi titokban a fehér cernát, felfűzi és visszaköti a faleveleket. De sajnos hova to-

vább egyre több levél hull le, a kisgyerek nem győzi visszakötözni, megrémül, Istenem, most mi lesz? Egy látogatás alkalmával észreveszi az orvos a gyermek munkálkodását és rákérdez, mit csinál? Sírva felel a gyermek, hogy maga mondta, amikor a falevelek lehullanak, édesanyám meghal, és én ezt nem akarom,

de már cernám sincs, és mindjárt kopsz lett a fa. Leszalad a könnycsepp az orvos arcán, saját pénzén beutalja

az édesanyát a kórházba, ahol lassan meggyógyul, és családja körében marad.

Az ebéddel mindenki igyekezett, és mentek vissza az ünnepélyes vacsernyére, ahogy mondták, a nagy vacsernyére. A vacsernye után beállt a bál, és így ünnepeltek hiszen ez volt a falu legnagyobb ünnepe.

Nagyon megváltozott a világ, de ne szégyelljünk hittel visszatérni életére, mert ebben a rohanó, anyagi világban is sokszor jutunk olyan pontra, amikor nem tudjuk hogyan tovább. De akkor ne csüggedjünk el, hanem kapaszkodjunk bele Kisboldogasszony kezébe, és biztosan átsegít a bajok tengerén.

"Ki kérte még segítségedet hasztalanul?

Ki távozott tőled meghallgatatlanul?

Azért bizton mondom minden szenvedésben,

Mária mindig segít minden időben."

Lázár Béla

Mihály János

Lövete művelődési életéből

A kezdetek

A közművelődés kezdetei a XIX. század második feléig nyúlnak vissza Lövétén, és egyértelműen a falu akkori értelmiségi rétegének tevékenységéhez kötődnek. Műkedvelő előadások szervezésében elsősorban Daró Alajos plébános járt elől az általa irányított tانتestülettel együtt, de a szervezésbe bekapcsolódtak a község világi előljárói is. Daró plébánosnak, akit 1889-ben választott meg az egyházközség, a művelődés, népnevelés és a közélet terén kifejtett tevékenysége nem volt előzmények nélküli. Nagypapja, Daró Antal és édesapja, Daró Ignác a községnek közel száz esztendeig voltak kifogástalan kántorai, népnevelői. Daró Alajos plébánost nemcsak a köz-

ségben, de az egész Homoródi vidékén tisztelték és szerették ember-szereplő jóságáért.

A köztisztelet a homoródi járásban a szabadelvű párt alelnöki állásával ruházta föl, melyet egészen haláláig nagy lelkesedéssel töltött be.

Az előadások, ún. műkedvelő estek helyszíne a két évtizeddel korábban, 1888-ban felépült négy tanteremes, impozáns Római Katolikus Népiszkola volt. 1902-ben február 8-án itt megrendezett műkedvelő előadásról tudósít a Székely-Udvarhely című folyóirat Egy kedves este Lövétén címmel. A szervezők között ott találjuk Daró plébánost és Ráduly Sándor községi jegyzőt, valamint az iskola tanítóját. A műsort Szemeriai Lajos nyitotta meg, aki az Orr című monológot adta elő. Murai Károly Virágfakadás című vígjátékában Kovács Pétert Ferenczy József tanító, Márhát Bernáld Ilona tanítónő, Nellit Lázár Róza, Ödönt Ráduly László, Lacit

Szemeriai Lajos, Katit Ferenczy Józsefné adták elő, túltéve egymáson a művészi alakításban. A továbbiakban Föld és lakói címen Ferenczy tanító olvasott fel kellemes humorral, Bernáld tanítónő pedig Várady Iskarióth-ját szavalta el. Ezután megtelt a táncsterem, s a társaság itt és az étteremben reggelig mulatott. Az előadás jövedelmét a szegény iskolások tanszereinek beszerzésére fordították.

Péter János plébános, a Népház építésének kezdeményezője

Daró plébános utódja Péter János lelkes lett. 1908 őszétől, nagy lendülettel szervezte tovább a község művelődési életét. Gyergyószentmiklósról, ahol megelőzőleg három évig káplán volt, jött Lövétére. Akkor lépett papságának negyedik s életének huszonhetedik évébe. Alig érkezett meg új állomáshelyére, s máris 1909 farsangján (február 14-én, vasárnap), a tانتestülettel és a falu előljárói-

követte, hol tánkra perdült a közelebről is szép számban összesereglett előkelőség, s pezsgett a jókedv kivilágos virradatig. Az estély fényes erkölcsi sikere mellett az anyagi haszon sem adott éppen panaszra okot. A fesztelen jókedv és bensőséges együttérzés jegyében lezajlott estély 145 korona tiszta jövedelemmel zárult, melyhez egyesek (Péter János plébános, Elekes Nándor jegyző és még sokan mások) felülfizetéssel is hozzájárultak.

Péter János plébános nemcsak a művelődési estek szervezésére, hanem az ifjúság nevelésére is nagy hangsúlyt fektetett. Mivel az alszegi, középszegi és felszegi ifjúság, ragaszkodva régi hagyományaihoz, mulatságait külön falurészenként, azaz szegenként szervezte és "nem akart egy helyre összejönni", Péter plébános a fiatalság részére egy házhelyet vásárolt, hogy oda az ifjúsági egyesület részére építsenek egy Népházat. Az 1913. évi nagy földcsuszamlás következtében a község azonban az építéshez nem tudott hozzájárulni, s így a telek eladásra került. A plébános által kezdeményezett Népház építésének terve már csak az első világháborút lezáró trianoni békediktátum után két évve

kerülhetett újból napirendre. 1922-ben, egy közbirtokossági nagygyűlésen elhatározták, hogy az erdők jövedelmét és más néven nevezendő jövedelmeket, melyek a birtokosság rendes kiadásán felül megmaradnak, közös célra (egyházi és községi) használják fel. Lövete középületeit új ruhába öltöztetik, sőt, újakat is építenek. Ilyen lenne az ifjúság számára a már régen tervbe vett Népház is.

Ennek érdekében 1924-ben tervbe vették a községi iroda helyének elcserélését Bálint Lajos belsőségével, hogy ott az ifjúság részére Népházat építsenek. Az iskola erdejéből eladott fa árából befolyt 127.000 lej. A plébános a községi előljárással meg egyezett, hogy ezt a Népház építésére fordítják. De a Népház helyett községi kocsmát épült, s a megmaradt összeget a jegyzői lakás felújítására

val karöltve műkedvelő estet szervezett, melyről a Székely-Udvarhely című udvarhelyi napilap is részletesen beszámolt. Az iskolában tartott, s egy harmónium beszerzése érdekében szervezett műkedvelő előadással egybekötött zártkörű kosaras táncestélyre a rendezőség meghívta az egész falut. Belépési díj személyenként 1 korona 60 fillér, családjegy 3 korona volt. Az este 7 órára kitűzött előadáson bemutatásra került Tóth Ede A tolonc című 3 felvonásos népszínműve. Az egyes szerepeket játszották Bodosi Antal, Bodosi Antalné, György András, Bene Ferenc, Sata Juliska, Kiss Rózsika, Czako Juliska, Elekes Nándor, Ladó Imre, Balázs József, Asztalos Lászlóné, Lázár Mariska, Borbáth József, András Ferenc, András Mihály, Bencze Lőrinc, Ráduly Sándor, Czako Anna. Az előadást reggelig tartó tánc

költötték.

A Népház felépül

Péter János fáradozása a Népház ügyében azonban nem volt hiábavaló. Ő ugyan 1926-ban áthelyezését kérte Mezőszengyeire, de utóda, Lakatos Gáspár plébános ideje alatt, 1930-ban teljesült régi vágya a községnek. Sok előzetes beszélgetés, tervezgetés után a községi közgyűlés kimondta, hogy: "Kell a Népház"! Elhatározták azt is, hogy amennyiben amúgy is az egyház hívatott arra, hogy ott a község szellemi életét irányítsa, a Népház az egyház tulajdonát képezze telekkel együtt. Ezek után az Egyház, Község és Közbirtokosság hozzáfogott a terv kiviteléhez. Költségvetést készítettek, s igen sok remélt bevételre számítva belementek az építkezésbe. Reményeikben azonban csalódtak, s kénytelenek lettek az építő bizottság tagjai 450 000 lej adósságot felhalmozni, hogy az építés felbe ne maradjon. Az építési vállalkozó Imecs Béla brassói építőmester volt, a tervrajzot Fekete Dénes székelyudvarhelyi építész készítette. Még őszre tető alá került a Népház. Imecs vállalkozó az épületet csak tető alá hozta, a lesimitást Simó Sándor kőművesnek adták ki, aki a tervhez nem ragaszkodott és "elcsúfította az impozáns és művészesnek tervezett Népházat."

A költségek nagy részét a község viselte. Odaacta a polgársági alpnál meglévő tekintélyes összegű pénzt, közmunkát adott, faanyagot a birtokosság látta el, az egyház pedig 100 000 lej kölcsönrel járult hozzá az építkezésekhez. Ennek ellenére Népház 1930-ban befejezést -pénz hiányában- nem nyerhetett. Kívül rendbe volt ugyan, a színpad is kész volt, de belül a falai levakolatlanok maradtak. A fűtőkályhákat Szentkeresztbánya adományozta. A következő években a hátramaradott munkálatokat befejezték.

1934-től megkezdődtek a Népházban az ismeretterjesztő előadások minden vasárnap este. A népnevelés munkájából kivette a részét többek között Márton Pál, a Katolikus Népszövetség helyi tagozatának elnöke is. Molnár Lázár kántor-tanító a népnevelés mellett fáradságot nem ismerő buzgalommal látott az énekkar megszervezéséhez, s sikerült is neki rövid időn belül elég szép számú énekkart összehozni.

1941-ben a Népházat a Közbirtokosság leltárában és kezelésében találjuk. Van házsabálya és Igazgatósága. Házsabályzata szerint farsang, pünkösöd, Kisboldogasszony napján

tartott táncok alkalmával a jövedelem a Népházra illette. A többi táncalkalmakat, csekély taxa (16 pengő 66 fillér) ellenében a legények "árendába" vehették. Ha a táncmulatság alatt kár származott, ezt a legények által előre lefizetett "kaució"-ból fedezték. 1942-44. között Barta Albert mozi-tulajdonos is bérelt az épületet.

1943-ban, mivel a bérbe kiadott Népház "olyan szomorú helyzetbe jutott, mint a senki kutyája", a Közbirtokosság vezetősége elhatározta, hogy valakinek számba kell adni leltár szerint, akinek a kulcs a kezén álljon, és feleljen minden ingóságáról, ami létezik a Népházban. Ez a személy András Márton közbirtokossági elnök lett, akit a kulcs kezelésével is felhatalmazták.

Lövétei község Közbirtokossága vagyonleltára az 1943. évi december hó 31- állapot szerint

I. Épületek: 1. Népház. Telek-könyvi szám: 180. Térfogat 207 öf. Hasznosítási módja: bérbe. Évi jövedelme 200 pengő. Becsértéke: 20 000 pengő.

II. A Népházhoz tartozó ingóságok:

A tárgy megnevezése	Becsértéke
7 db vasas karos pad	280
11 db fenyőfa pad	220
Kályha 6 db	360
1db kétfelé nyíló létra	35
12 db ruhafogas	240
Gáztartály	20
3 db T. m. korm. Horthy Miklós kép	30
1 db. tájkép	15
Aragázfelszerelés 6 égővel	50
3 db íróasztal	60
3 db rajzvédő lemez rajzokkal	100
2 db petroleom lámpa	30
2 db pénzes láda	100
Magyar nemzeti lobogó	110
Szabályrendelet	80
Irattár szekrény	100
Összesen:	1830-pengő

A Népház jövedelmét a rajta előforduló romlások javítására vagy eszközvásárlásra fordították. 1943-ban a Népház nagyságához és kinézetéhez méltó nemzeti lobogót vásároltak. 1944-ben, mivel a szentkeresztbányaiak adományozta fűtőkályhák annyira megrongálódtak, új kályhákat vásároltak, hogy a nagytermet fűteni tudják.

Még 1943-ban a helybeli ifjúsági egyesület a Népházba rádiót szereltetett fel. Ettől kezdve ide járt a falu aprajánagyja a világ és a háború híreit megtudni.

(folytatjuk)

Új emléktábla a királyfürdői Kossuth-sziklán

Augusztus 6-án ünnepélyes keretek között leplezték le Királyfürdőn a Kossuth-sziklára felhelyezett új emléktáblát. Ez előtt százöt évvel keresztelték el a sziklát és helyezték el rajta a szentkeresztbányai vasgyárban öntött emléktáblát az Erdélyi Kárpát Egyesület (EKE) Udvarhelyi Osztályának lelkes tagjai. A tábla azonban a történelmi események, rendszerváltások forgatagában megsemmisült. Illetéktelen kezek eltávolították a szikláról. A Lövétei Polgármesteri Hivatal az idén úgy határozott, hogy újra emléktáblával jelöli a Kossuth-sziklát.

Kossuth Lajos emlékezete, kultusza már a világosi tragédiát követő emigráció évtizedei alatt kialakult, majd az 1867-es kiegyezés után nyílt politikai formákat is öltött, különösen Erdélyben, és ezen belül a Székelyföldön, ahol a Függetlenségi Párt hódított teret Habsburg-ellenességével és hangsúlyozottan magyar nemzeti jellegével. Kossuth-szobrokat állítottak Aradon, Nagyszalontán, Zombolyán, Marosvásárhelyen. A Kossuth-tisztelet nyilvános formáját, a Kolozsvárt alakult (1891) Erdélyi Kárpát Egyesület (rövidítve EKE) is felvállalta.

1895. június 29-én az EKE Udvarhelymegyei Osztálya kirándulással összekötött rendkívüli gyűlést tartott a város határában fekvő Csicsér és Budvár hegyek között elterülő völgyben. Itt, ezen a rögtönzött gyűlésen határozták el Kassay Albert dr. királyi fürdőház-tulajdonos indítványára, hogy Királyfürdőn, a kirándulás alkalmával, a Heidenheim nevű (ennek elnevezésére egy szomorú esemény adott alkalmat, ugyanis 1886 nyarán egy ilyen nevű szász kislány tetejéről lecsúszva szörnyethalt), mintegy 20-25 m magas sziklát Magyarország első szabaddon választott, nemrég elhunyt (1894) kormányzó elnökéről,

(folytatás a 6. oldalon)

Új emléktábla ... (folytatás az 5. oldalról)

Kossuth Lajosról Kossuth-sziklának nevezik el.

A névadó ünnepségen 1895. augusztus 4-én részt vett az akkori Udvarhely vármegye vezetősége is Mikó Árpád főispán és Ugron János alispán személyében. Királyfűrdőn Lövéte község aprajának-nagyjának az élén dr. Kassay Albert és Ráduly Sándor községi jegyző várta az illusztris kirándulókat.

Délre járt az idő, midőn a névadó ünnepségre sor került. A szikla tövében Soó Rezső, a később elhíresült botanikus tartott lelkesítő beszédet. Ezt követően Lánczky Sándorné, mint keresztanya, pár szó kíséretében a sziklának örök időkre a Kossuth nevet adta. E nevet volt hivatott hirdetni ezen alkalommal a sziklára erősített érc tábla is, amely Lánczky Sándor szentkeresztbányai vasgyárában készült.

A '89 előtti széljárás a Tolvajospatak és az Ilosza-patak egybeszakadásánál közvetlenül az úszómedence és a vadőr háza szomszédságában álló szikláról az érc táblát leseperte. Egyik felét kemence szádánál látták szolgálni egy darabig, s talán még ma is ott porosodik valahol.

Már a Kossuth-évnek nyilvánított 2002-es évben felmerült annak lehetősége, hogy egy új érc tábla kerüljön ünnepélyes műsor kíséretében a szóban forgó sziklára. (lásd Mihály János: Kossuth-szikla Királyfűrdőn című cikket, *Lövetei Kiáltó* IV. évfolyam, 10. szám, 3., 7. oldal) Ez azonban akkor nem valósult meg, de az idénről már nem maradt el, ugyanis a Lövétei Polgármesteri Hivatal úgy határozott, hogy folyó év augusztus 6-án újra emléktáblával jelöli a Kossuth-sziklát. Az új emléktábla a SELECT METLEMNPLAST KFT. öntödéjében készült el (felirata: KOSSUTH-SZIKLA 1895-2005) és a lövétei származású Lázár Imre vezérigazgató ajándéka. A táblát augusztus 5-én Demeter Albert és Török József rögzítették fel a szikla oldalára mintegy tíz méter magasságban,

jól látható helyre.

Az emléktábla-avató ünnepség 6-án, szombaton déli tizenkét órakor vette kezdetét. Mivel az EKE Udvarhelyi Szakosztályának képviselői csak később érkeztek meg, ünnepi beszédet nekünk is Lázár Zoltán polgármester mondott. A rövid de meghitt ünnepségen jelen voltak a táblát adományozó cég képviselői, a Közbirtokosság vezetői, a lövétei civil szervezetek képviselői, egy tucat királyi háztulajdonos, az Udvarhelyszék Kulturális Egyesület ügyvezető elnöke és a Humán Reform Alapítvány képviselői. Lövéte egyházi kórusa Kossuth nótákat énekelt, és a nemrég újjalakult lövétei fúvószenekar alkalomhoz illő tézerzenét szolgáltatott. Miután László István plébános az emléktáblát megáldotta, az ünnepség a közösen elénekelt székely himnusszal zárult.

Mihály János

Ladó Lajos

Az első kaland

Egy szombat este (fent a Hargitán) egy kocsis megállt a házam előtt s hát három úr van rajta és négy kutya. A kutyákat mingyárt bérekeszttem az istállóba, csak az egyik kutyát nem szabadott.

Az urak csíkszeredaiak voltak. Jöttek vadászni a banktól, egyik a főkönyvelő, a másik az intéző, a harmadik pedig a román pap Szeredából, és ennek volt a kutyája, amelyik véle hált s a neve Fluturic vagy Pillangó.

Esti vacsorája félkiló borjúhús, sütetlenül, és két császárszemle. Én akkor mondtam: hát nagyobb becsülete van, mint nekem?!

Az urak vacsorája hideg sült, amiből én is kaptam. Később ittak valami erős italt. Adtak nekem is, a neve törökj. Egy másik üvegben Kenyeres-féle konyak.

Lefekszünk.

Reggel öt órakor talpon, és el-

indultam velük ki a nagy erdőbe, mint kalauz, pedig én sem tudtam ott a helyet és féltem is. Amikor kiérkeztünk a Hűvölgý oldalába, onnan meglátszott a hatalmas Hargita, melyet az öreg nagy fenyők borítanak köröskörül.

Ötpercnyi pihenés és tovább folytattuk az utat. Itten elengedtük a kutyákat és nekivágtunk az Ilosza nevű erdőnek. Félórai gyaloglás után a kutyák nagy csaholása hallatszott. A pap: pszi! vigyázz! - és óvatosan előremenés közben egy mocsaras hely, ahová a nap süttött szépen. Én csak annyit láttam, hogy a pap letérdepel és: puf-puff!

A lövés eldördült és a csorda felugrott.

Csak egy nem.

Én egy dombon voltam.

A sok közül egy, talán a legnagyobb, felborzatt hátgerinccel iramodott neki a papnak. Ennek látára éles sikolyra törtem ki és szaladtam a fészivel. A főkönyvelő rálőtt hasba s a Fluturic rászökött a disznó hátára s a fülét megfogta, a paphoz három lépés, már a száját kitátotta és nagy agyarái úgy látszottak és a nyelve lógott. A pap céloz, szájába lövi, a disznó felbukkan, és ő rávágja:

-A miénk!

Én is odaértem a fészivel és még mindig sírtam. A pap: mi baj, Ladó Laji? Én, úgy zokogva mondtam, hogy megijedtem, amikor a száját kitátotta.

A főkönyvelő ott maradt, én s a pap felmentünk a kocsi után, mert kettőt lőttek.

Felpakoltuk őket a szekérre és a muraközi lovak nagy nyegéssel húzták a

szálláshoz.

Már délután öt óra volt, vagyis mingyárt setét. Nekem adtak pénzt és a húsból két kilót.

Igy történt az első kalandom.

(Először megjelent Tamási Áron ajánlásával: *Erdélyi Helikon* IV. évfolyam, 1931. 4. szám, 262. oldal)

Állj meg, madár, fejem fölött dalolva!

Adjátok vissza Wass Albertem! Testvéreim! Mind, mind, akik Erdélyország szent földjén éltek, szusszanjatok meg egy percre! Álljon meg a levegőben kávéscsésze, cigaretta vagy pálinkásüveg után nyúló, remegő kezetek! Hazug képernyőkre fáradtan meredő szemeiteket csukjátok be! Zárjátok el felesleges, agysorvasztó szerkentyűitek! Telefonjaitokat is kapcsoljátok ki! Egyedül rám figyeljétek!

Gyertek, telepedjétek ide mellém, a Hargita bánattal bélelt, bársonyos gypére! Velem együtt hallgassátok e mennyei csendet, mely megtisztítja az emlékezetet! És felidéri bennünk az embert, aki mert. Aki könnyeivel áztatja és vérrel siratta e szent földet. S akit galádul megöletett az igazságot nem tűrő gépezet. Mert az erdélyi hegyek frissen hulló hóharmatával véste emlékezetünkbe ellopott történelmünket.

Ezért könyörögve kérlek benneteket, ne rohanjatok ilyen eszeveszetten! Figyeljétek bár néhány pillanatra oda: a nagy számúzott mesélőre! Akit szülőhazája rég kivetett magából. S akit anyaország se ölelt vissza. De aki ennek ellenére dalolta rendületlen húsbavágó, vérigaz kesergőit. Egy olyan idő hangulatát faragva kőbe, mely kort más ember nem mert, és nem is tudott: ekkora hitelességgel megrajzolni.

Halljátok, örökké fejünk fölött daloló, patakcsobogással vegyülő madárhangját? Még a szántó-vető is megáll néha, hogy verejtékező homlokát letörölje. Ne rohanjatok ti se ennyire eszeveszetten! Szusszanjatok meg egy cseppet!

S adjátok vissza Wass Albertem! Kulcsoljátok imára fohászokodástól elszokott, öklöt gyakran rázó kezeiteket! Adjátok hátát a Jóistennek! E szent hegy pázsitjára leborulva köszönjétek meg a Teremtőnek, hogy volt köztetek egy ember, aki mert! Aki félelmet nem ismerve foglalta versbe és prózába elnyomatásunk agyonhallgatott történéseit. És aki fáradságot nem ismerve gyűjtögette ittlétünk könnyemlékeit.

Vigyázzatok, mert amaz idők ma is ismétlődnek! S folytatódnak. Hisz idegenek általi megszállásunk nem zárult le. Azért mondom, hogy üljétek ide mellém a Hargita puha gypére, mert fájdalmas dolgot akarok mondani nektek! Erdély történelmének kereke tovább forogja a régmúlt, rabló időköt. Ugyanazt a bánatot görgeti, amelyről a nagy kormetsző vérvével róva emlé-

kezett.

Ezért tegyétek kezeteiket szívetekre, és lássátok be! Ma is elveszik hegyeinket. És most is kiforgatnak földjeinkből, erdeinkből, hajlékainkból. Erdélyország földjének mélyén rejtőzött kincseinket álnokul ők kaparintják most is meg. És méterről méterre haladnak előre, hogy megszerezzék mindénünket. A csillagos ég, a fáradt madárdal s a székely hegyek könnyező harmata marad csak nekünk, testvérek.

Ezért könyörgök hozzátok! Álljatok meg egy percre! Valamit tenni kell. Ne fussunk ennyire önközű mód átokkal vert vesztünkbe.

Adjátok vissza Wass Albertem! Segítsetek, hogy havas-tiszta, madárhangú szelleme átjárhassa csüggedt szívemet, megsanyargatott lelkemet. Hogy én is továbbadhassam gondolataimnak minden rezdülését megfáradt magyar nemzetemnek. Nektek, akik ma még velem vagytok. S akik úgyszintén továbbadjátok nemsokára könnyeitek harmatát sziklába kapaszkodó fenyőinknek és soványan termő, aszott földjeinknek.

Gyertek, fogjuk meg egymás kezét az őcsendet őrző Hargita legtetetjén. Tekintetünk vessük a minket vigyázó csillagokra, Csaba királyfi lovának patáiba kapaszkodva. És ne számoljunk semmivel. És senkivel. Kiváltképpen azokkal ne, aki alant maradván a mi javainkra, lelkeinkre vadásznak. Akik ármánnyal kisemmiznek éppen.

Aztán egymás kezét szorosan fogva kiáltjuk a szabad égbe, hogy: soha, de soha nem nyugszunk bele! Nem engedjük, hogy sunyi megszállóink továbbra is elvegyék azt, ami ősi jog szerint még a mienk. És ezért fáradsá-

got nem ismerve, naponta lehajolunk ártatlan gyermekeinkhez. Arcukon végigsimítva elmondjuk nekik történelmünket.

Nem szabad elhinniük azt a szemenszedett hazugságot, amit iskoláink "szakemberei" tölcserrel fejükbe töltöttek. Ha kell, ezerszer meséljük el nekik igazunkat.

Adjátok nekik oda Wass Albertet! Ne törődjétek azzal, hogy a vájt fűű "világpolgár" mit mond mártírmagyar leírónkról. Kit érdekel az ő magyarellenes "szakvéleménye". Vagy zagyváló, bíráló megjegyzése, "irodalomszakértői" félrevezetése. Becsüljétek meg az embert, aki mert! Hiszen életét adta bátorságáért cserébe.

Mert le merete írni azt, hogy nyomulnak, nyomulnak és nyomulnak. És valóságos szent célnak tekintik kisemmizésüket. Miközben mi: szórványosodunk, csángósodunk és fogyunk, mint a hajnali csillagok a nagyégen. Ezért kell mindannyian megálljatok bár egyetlenegy percre, Hogy megfoghassuk egymás kezét, és erős hittel szórjuk az égre: Soha nem törődünk belé a ránktelepedésbe! Soha, de soha, de soha!

Ezt zengedezzük lelkünk legmélyéről reggeltől estig, estétől reggelig bárhol legyünk a nagyvilágban. De leginkább, ha a Hargita szent bársonyán nyugszunk. Csaba királyfi csillagösvény-újtjára emelve bátor tekintetünket sötét éjék idején.

Vagy hajnalonként, ha éppen párálló hegyeink közt vándorúton vagyunk.

S madár áll meg fejünk felett dalolva.

Csiki Sándor

Anyakönyvi hírek 2005. július - augusztus

Keresztelés

1. Egyed Emőke
2. Lázár Zoltán
3. Juhász Anna Natasa
4. Lázár Edwin
5. Pál Ervin Szilárd
6. Györgylőrincz Kata
7. György Tamara Réka
8. Mihály Renáta
9. Szikszai Anita

Elhalálozás

1. Török Ignác
2. Fazakas Lajosné
sz. Bálint Ilona
3. György Józsefné
sz. Fazakas Julianna
4. András Dénes
sz. Csala Anna
5. Márton Lőrinc
6. Égei Mártonné
sz. Gergely Teréz
7. Szász József

Házasság

1. Gál Attila - Bunduc Csilla	4. Demeter Zsolt - Duma Silvica
2. György Ignác - Lázár Mónika	5. Mihály Zsolt - Gábor Orsolya
3. Molnár Ferenc - Mihály Hajnal	Erzsébet

Meghívó

Lövete község Polgármesteri Hivatala tisztelettel és szeretettel meghívja településünk minden lakóját és elszármazottját a 2005. szeptember 9-10-én megrendezésre kerülő Lövetei Falunapokra

Előzetes programajánló:
Szeptember 9., péntek: (faluközpont)
 15,00 óra - A falunapok megnyitó ünnepe
 16,00 óra - Dísztanácsülés, díjak átadása
 16,30 óra - A Hargita Nemzeti Székely Népi Együttes előadása
 18,00 óra - A Budapesti Greenfields Együttes fellépése
 21,00 óra - Kabaré Sarkadi Zoltánnal, nosztalgiazene, reggelig tartó utcabál

Szeptember 10., szombat: (faluközpont)
 7,00 óra - reggeli ébresztő a gyerek fű-

vószenekarral

10,00 óra - egészségügyi témájú előadások, könyvbemutató - egészségügyi sátor megnyitása (ingyenes vérnyomásmérés, vércukorszint-mérés stb.)

15,00 óra - Kákvirág, Öregek kórusa, Muzical duett, népdalénekesek, Maglódi Nőegylet fellépései
 18,00 óra - Díjátadások

19,00 óra - Divatshow könnyűzene-együttesekkel

21,00 óra - Nosztalgiaest (magyar slágerek), utcabál
(Sportpálya)

10,00 óra - Ijászbemutató

12,00 óra - Futballmérkőzések (Maglód, Csíkszereda, Lövete részvételével)

18,00 óra - Szabadtéri diszkó

Mindenkit szeretettel várunk !

Lázár Zoltán polgármester

Viccek

A vándor alig vonszolja magát az erdőben. Már nagyon éhes, amikor megpillantja a magányos házikót. Bent öreg néni főzöcskézik.

Bekopog hozzá és így szól:

- Öreganyám, egy hete nem ettem, adna valami kis enniat?

- Hogue, fiacskám! Tegnap levejő lesz?

Felvillan a vándor szeme. - Hogue, öreganyám, köszönöm!

- Akkor gyere vissza holnap!

Nem tudok kiigazodni a feleségemen. Ha selymet veszek neki, kicseréli szövetre. Ha szövetet veszek neki, kicseréli vászonra.

- Akkor vidd őt orvoshoz! Biztosan anyagszere problémája van.

Kereszt-rejtvény

A vízszintes 1-es és függőleges 16-os sorokban egy jeles lövetei napot kaphatnak a helyes megfejtők.

Vízszintes:

1. Időmérő szerkezet.

2. Fejetlen virslil!

3. Ravaszdi állat.

4. Hittan vége!

5. Arrébb.

6. Nemzetközi bíróság székhelye Európában.

7. Szirének

8. Így kezdődik a téli fejedő!

9.

Hosszú magánhangzó.
 10. Kis-ázsiai nép.
 11. Néma raj!
 12. Disz.
 13. Kerület rövidítése.
 14. Azonos betűk az ABC elejéről.

Függőleges:

1. Beteges.
 2. "Kosuth Lajos ..., nem kell néki lámpavilág"
 3. Afrikai ragadozó állat.
 4.

Névelő.
 5. Téli sport.
 6. Román titkosszolgálat rövidítése.
 7. ZSTH
 8. Új termőág "ültetése" gyümölcsfára.
 9. Nagy észak-amerikai víz-esés.
 10. Ipszilon
 11. A ház szeme.
 12. Testburkolója
 13. Végtag.

1	K	2	P	3	S	4	A	5	S	6	S	7	Z	8	O	9	N	10	Y
11	O	R	A					12	I	R	S	L	I						
13	R	O	K	14	O			15	I	T	T	A	N						
17	O	D	A	B	B			16	B		19	V	A	G	A				
20	S	E	L	L	O	K					21			22	S	A	P		
		23	A			24	A	R	A	B				25	R	J			
26	E	K				27	K	F	R					28	A	A	A		

Kiadja a Lövetei Ifjak Egyesülete
 a Lövetei Közbirtokosság
 Lövetei Község Önkormányzata
 és a Select Mediaplant kft.
 támogatásával
 Nyomja a ROTAPRINT nyomda

**A szerkesztőség nem
 minden esetben ért egyet
 a cikkek tartalmával!**

Szerkesztőség: Andras Monika, Andras Kinga, Lázár László, Mihály János
 Munkatársak: Lázár Béla, Andras Magdolna

Szerkesztőség: 537140 Lövete Gábor utca 140, Tel/Fax: 004-0266-220992, iltamas@nextra.ro